

Sygn. akt IV Ca 902/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2020 r.

Sąd Okręgowy w Płocku IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodnicząca – Sędzia Renata Wanecka (spr.)

Sędzia Joanna Świerczakowska

Sędzia Daniel Mychliński

Protokolant: Katarzyna Lewandowska

po rozpoznaniu na rozprawie 23 września 2020r. w P.

sprawy z powództwa M. K. (1)

przeciwko Towarzystwu (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Mławie z 18 czerwca 2019 r.

sygn. akt I C 249/18

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Mławie, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za II instancję.

sygn. akt IV Ca 902/19

UZASADNIENIE

M. K. (1) wniósł 22 lutego 2018r. pozew żądając zasądzenia na jego rzecz od Towarzystwa (...) z siedzibą w W. kwoty 51.938,34 zł tytułem odszkodowania za szkodę w budynku gospodarczym powstałą w wyniku katastrofy budowlanej oraz zasądzenia kosztów procesu według norm przepisanych.

Towarzystwo (...) w odpowiedzi na pozew wniosło o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu.

Wyrokiem z 18 czerwca 2019r. Sąd Rejonowy w Mławie oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego 5.417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

M. K. (1) zawarł z Towarzystwem (...) z siedzibą w W. umowę ubezpieczenia „Bezpieczna zagroda” wraz z „Klauzulą nr 1- rozszerzenie zakresu ubezpieczenia dla budynków rolniczych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego na okres od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku.

W dniu 10 stycznia 2017 r. M. K. (1) przysługującą mu wierzytelność od Towarzystwa (...) z siedzibą w W. scedował na Bank (...) S.A. z siedzibą w W..

W dniu 27 sierpnia 2017 roku doszło do zdarzenia polegającego na uszkodzeniu północno - wschodniej części budynku, w którym M. K. (1) przechowywał ziarna pszenicy, polegającego na wyrwaniu północno - wschodniej ściany szczytowej budynku, od kaletnicy do fundamentu, na skutek czego zostały uszkodzone ściany boczne budynku, jak też opaska żelbetonowa i belka stropowa. M. K. (1) zgłosił powyższe zdarzenie Towarzystwu (...) z siedzibą w W., który stwierdził brak podstaw do przyznania odszkodowania.

Dokonując oceny prawnej, Sąd I instancji wskazał, że powód dokonał cesji wierzytelności przysługującej mu od pozwanego na rzecz banku, celem spłaty zaciągniętych kredytów. Na skutek przelewu wierzytelności doszło do zmiany stosunku zobowiązaniowego po stronie wierzyciela, a zatem powód nie jest legitymowany czynnie do występowania w niniejszej sprawie, dlatego też powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc.

Apelację od wyroku złożył powód, zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- obrazę przepisów prawa procesowego, mającą wpływ na treść zaskarżonego wyroku poprzez naruszenie przez Sąd I instancji art. 245 kpc w zw. z art. 316 § 1 kpc i art. 382 kpc polegające na nieodniesieniu się przez Sąd I instancji do umowy kredytu inwestycyjnego, zawartej pomiędzy powodem a (...) S.A. z siedzibą w W., tj. do dokumentu prywatnego, który zgodnie z art. 245 kpc stanowił dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie;

- obrazę prawa materialnego, poprzez naruszenie przez Sąd I instancji art. 65 kc, poprzez wadliwą wykładnię postanowień umowy ubezpieczenia „Bezpieczna zagroda” i umowy cesji na rzecz Banku (...) S.A. z siedzibą w W., polegającą na błędnym uznaniu, iż na ich podstawie powód nie może domagać się od pozwanego na drodze sądowej spełnienia świadczenia.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, na podstawie art. 386 § 4 kpc z uwagi na nierozpoznanie przez Sąd I instancji istoty sprawy oraz z uwagi na konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Mławie.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Zarzuty naruszenia art. 245 kpc w zw. z art. 316 § 1 kpc oraz art. 65 kc są o tyle trafne, że Sąd Rejonowy w ogóle zaniechał jakiegokolwiek analizy umowy, z której wynika umowa cesji na rzecz Banku (...) S.A. w W., która w toku postępowania w I instancji nie została złożona.

Z uwagi na potrzebę zapoznania się z warunkami umowy kredytu i jego zabezpieczenia w formie cesji wierzytelności wynikających z kolejnych umów ubezpieczenia budynków, Sąd II instancji zażądał przedstawienia tego dokumentu (umowa nr (...) kredytu inwestycyjnego –linia nKZ z 31 października 2008r. k: 115 – 122). Dzięki temu Sąd dodatkowo ustalił, że Bank (...) S.A. udzielił W. K. kredytu w wysokości 354.529 zł na zakup gruntów rolnych. Strony umowy ustaliły, że zabezpieczeniem kredytu będą:

- hipoteka zwykła w wysokości 354.529 zł,
- hipoteka kaucyjna łączna do kwoty 177.264,50 zł,

- umowa przelewu wierzytelności z polisy ubezpieczeniowej i kolejnych polis wydanych w związku z kontynuacją ubezpieczenia dla gruntów zabudowanych,
- weksel własny in blanco z klauzulą „bez protestu” na rzecz (...) S.A., poręczony przez żonę,
- weksel własny in blanco z klauzulą „bez protestu” na rzecz (...) poręczony przez żonę,
- pełnomocnictwo do rachunku bieżącego prowadzonego przez (...) Oddział Operacyjny w M.

Ponadto Sąd Okręgowy ustalił, że w toku postępowania likwidacyjnego prowadzonego przez ubezpieczyciela (...) w piśmie z 6 listopada 2017r. wyraził zgodę na wypłatę odszkodowania z na rachunek M. K. (1) (akta szkody nr (...)– płyta CD k: 125, (...) s. 138/280)

Według stanu na 3 lutego 2020r. M. K. (1) nie zalegał z zobowiązaniami wobec (...) S.A. z tytułu zawartych umów kredytowych, w tym umowy z nr (...) kredytu inwestycyjnego (Opinia bankowa z 4 lutego 2020r. k: 130)

Po dokonaniu dodatkowych ustaleń Sąd Okręgowy stwierdził, iż Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy.

Sąd Okręgowy nie podziela poglądu Sądu Rejonowego, że M. K. (1) nie posiada legitymacji do występowania w sprawie o zapłatę odszkodowania. Umowa kredytu inwestycyjnego udzielonego przez Bank (...) S.A. w W. powodowi w § 6 pkt 1 ppkt 3 przewidywała zabezpieczenie spłaty kredytu wraz z odsetkami i innymi należnościami Banku m.in. w postaci umowy przelewu wierzytelności z polisy ubezpieczeniowej (w tym ubezpieczenia budynku, którego dotyczy niniejsza sprawa) i kolejnych polis wydanych w związku z kontynuacją ubezpieczenia dla gruntów zabudowanych.

Strony umowy kredytu nie zawarły dodatkowego porozumienia, z którego wynikałoby, w jaki sposób Bank może zaspokoić swoje roszczenia poprzez skorzystanie z zabezpieczenia w formie cesji z umowy ubezpieczenia. Niemniej jednak, w ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy zbyt pochopnie wywnioskował, że strona powodowa w tym wypadku nie ma legitymacji, aby ubiegać się o zasądzenie odszkodowania na swoją rzecz. Istotnie, wskutek dokonania cesji, w miejsce dotychczasowego wierzyciela wstępuje cesjonariusz, czyli w tym wypadku - Bank. Jednakże nie można pominąć okoliczności, że była to cesja zawarta w celu zabezpieczenia kredytu.

Zgodnie z utrwalonym poglądem orzecznictwa, celem przelewu na zabezpieczenie jest zaspokojenie się wierzyciela z przelanej wierzytelności, ale do tego zaspokojenia dojdzie dopiero wtedy, kiedy powstanie dług (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 czerwca 2014r., IV CSK 614/13, LEX nr 1537275). W niniejszej sprawie dług powstał jedynie w tym sensie, że między powodem a bankiem istnieje stosunek obligacyjny wynikający z zawartej umowy kredytu inwestycyjnego. Jednakże umowa kredytu nie została wypowiedziana, nie ma z tego tytułu niezaspokojonych lub wymagalnych roszczeń na rzecz Banku i w związku z tym nie ma podstaw, by wierzyciel musiał sięgać do jakichkolwiek form zabezpieczenia, w tym z cesji wierzytelności z tytułu odszkodowania.

O uprawnieniach cesjonariusza przesądza z reguły treść umowy przelewu na zabezpieczenie, ponieważ między stronami dochodzi najczęściej do dodatkowego porozumienia (pactum fiduciae), w którym cesjonariusz zobowiązuje się, że nie będzie czynił z przelanej wierzytelności innego użytku niż zaspokojenie z tytułu przysługującej mu wierzytelności (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 11 sierpnia 2005r., V CK 74/05, LEX nr 371461). Umowa przelewu praw z umów ubezpieczenia budynków nie ma charakteru samoistnego, jeżeli jej celem nie było ostateczne powiększenie majątku, ale zabezpieczenie wierzytelności. Jest to więc przelew dla zabezpieczenia, który jest rozporządzającą umową nienazwaną, do której mają zastosowanie przepisy dotyczące przelewu. Ma on charakter akcesoryjny w stosunku do zawartej przez strony umowy, gdyż jedynie zabezpieczał spłatę zaciągniętego kredytu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 10 kwietnia 2013r., I ACa 27/13, LEX nr 1314790).

Sąd Okręgowy podziela zaprezentowane wyżej stanowisko wyrażone w judykaturze i skoro umowa cesji wierzytelności z tytułu odszkodowania na rzecz Banku, ma charakter akcesoryjny w stosunku do umowy kredytu, to Sąd I instancji powinien był wziąć pod uwagę.

Wierzytelność przyszła wynikająca z umowy ubezpieczenia jest wierzytelnością warunkową, której powstanie jest uzależnione od zdarzenia przyszłego i niepewnego, to jest od wystąpienia zdarzenia objętego ryzykiem ubezpieczeniowym. Dokonanie przelewu takiej wierzytelności nie pozbawia cedenta legitymacji czynnej do dochodzenia wynikającego z umowy ubezpieczenia roszczenia; szczególny charakter takiej cesji wywodzić ponadto należy również ze stosunku podstawowego istniejącego pomiędzy stronami umowy ubezpieczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 sierpnia 2005r., IV CK 157/05, LEX nr 346081).

Z przedłożonej przez powoda dokumentacji wynika, że na bieżąco spłaca raty kredytu i nie ma żadnej okoliczności wskazującej na to, że Bank chciałby skorzystać z jakiegokolwiek zabezpieczenia, w tym zabezpieczenia z tytułu cesji. Nie można zatem podzielić stanowiska Sądu Rejonowego, że odszkodowanie powinno być wypłacone na rzecz cesjonariusza (Banku). Dodatkowo z pisma z 6 listopada 2017r. znajdującego się w aktach szkody wynika, że Bank wyraził zgodę na wypłacenie odszkodowania z polisy na rachunek M. K. (2). Świadczy to o tym, że ubezpieczyciel miał wiedzę o tym, że dokonano cesji i dlatego poinformował wierzyciela o zgłoszeniu szkody. Pozwany prowadził z nim korespondencję i wynika z niej, że Bank nie chciał skorzystać z tego uprawnienia. Nie ulega zatem wątpliwości, że powód posiada legitymację czynną do występowania w niniejszej sprawie.

Ponownie rozpoznając sprawę, Sąd Rejonowy powinien zatem wyjaśnić, czy ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność co do zasady, albowiem jest spór co do tego, czy szkoda powstała w budynku, ma charakter awarii budowlanej czy katastrofy budowlanej, a w wypadku stwierdzenia odpowiedzialności pozwanego – należy ocenić, w jakiej wysokości przysługuje powodowi odszkodowanie.

Uznając, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy, Sąd Okręgowy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, stosując art. 386 § 4 kpc i pozostawił temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za II instancję na podstawie art. 108 § 2 kpc.

(...)R. D. M.